

Iulia Mărgărit

DESPRE SUPRAPUNEREA VALORICĂ A UNOR PREFIXE *DES-* / *NE-*

1. În cele ce urmează, prezentăm o valoare inedită a prefixului *des*¹, necomentată, în bibliografia de specialitate. Valoarea în cauză, în esență negativă, corespunde caracteristicii fundamentale a prefixului *ne-* și apare restrictiv în cazul unor derivate de la participii adjectivale. Faptul se datorează, probabil, distribuției majoritare a formantului *ne-* la categoria adjectivului, indiferent de proveniența acestuia (FCLR, 34).

Materialul de bază l-au constituit unele texte populare, mai vechi și mai noi, din diverse zone ale țării, precum și lucrări beletristice ori chiar documente unde a fost identificat prefixul *des-* cu sens negativ, ca o prezență sporadică.

2. Fragmentul de mai jos, cules din Bucovina, atrage atenția, tocmai prin derivatul cu *dez-*: *Am o puică frumușică, /Ș-o căsuță mititică, /Cu rogoz verde-nvelită, /Cu tinduță dezlipită* (El. Niculiță-Voronca, *Datini*, II, 23). Calificativul *dezlipită* definește starea încăperii de acces, *tinduța*, prin raportare la caracteristica de bază, *lipită* [cu referire la suprafața încăperilor unei case țărănești] „dată cu un strat de lut”. În relația cu adjectivul simplu, pentru derivat, putem presupune două posibilități interpretative: cea cunoscută „deteriorată, degradată prin uzura lutului”; cea nouă „nelipită încă, nedată cu lut”, mult mai verosimilă prin consonanță cu tonalitatea textului. În acest fel, identificăm două valori ale particulei, într-o anumită ierarhie: una antonimică, de bază; cealaltă negativă, ulterioară, corespunzătoare prefixului *ne-*.

2.1. Cazul în discuție l-am fi considerat un „accident”, dacă nu l-am fi reperat, în notații aproape simultane, în zonele învecinate, Oaș, Maramureș: *Cui i-e urâtă lumea, / Puie gard pe lângă ea / Și o-ngrădească cât o vrea! [...] / Că mie nu mi-i urâtă / Și-oi ținea-o dezgrădită* (Candrea, *Oaș*, 33). Înțelesul „neîngrădită”, pe care îl propunem pentru participiul marcat grafic, corespunde stării inițiale a determinatului „fără gard”, *îngrăditul* fiind o acțiune dirijată a omului în scopul separării, izolării, demarcării. În același sens, pledează și semantismul verbului *ține* „a menține, a păstra” (v. DLR s.v. III.5.): *oi ținea-o dezgrădită* „o voi păstra neîngrădită”. Exemplul următor confirmă interpretarea: *Pruncuțu fără părinți, / Ca și pomii dezgrădiți* (Bud, *Poezii populare*, 23). În concepția poetului popular,

¹ Moștenit din latină (*dis-*), prefixul a dezvoltat pe terenul limbii române varianta *dez-*. Este motivul pentru care, pe parcursul articolului, sunt citate ambele forme.

comparația exprimă sugestiv, vulnerabilitatea celor două realități: pentru copil prin pierderea „scutului” parental, dintr-un motiv sau altul, pentru *pomi* prin situația firească a acestora în natură, de periclitare virtuală, până la intervenția ocrotitoare a omului. În aceste condiții, *dezgrădiți* intră în raport de sinonimie cu *neîngrădiți* „fără gard”.

3. Situațiile reperate relevă faptul că valoarea negativă a lui *dez-* este susținută de context.

3.1. Așa, de pildă, semantismul semnalat devine percutant în funcție de mesajul contextual, după cum rezultă din următorul fragment din Muntenia, extras dintr-o lucrare publicată cu câteva decenii mai înaintea celor prezentate până aici: *Să lucrăm în țară pieili, lâna, părul de ghite ... haine gata, rochi, cretințe, fote ... căciuli, pălării de păruri și de pâslă, haine îmblănite și dezblănite, muniși de lână, de piele* (Jipescu, *Opincarul*, 70). Articolele enumerate care, în viziunea autorului, ar trebui să se producă pe plan local, ar asigura binele țării și al locuitorilor acesteia. Din această perspectivă, în listă se menționează unele mărfuri utile pentru valorificare internă și externă, detaliu pe baza căruia încercăm să decodăm relația opozitivă *haine îmblănite* și *dezblănite*. Conform acestei relații, derivatul cu *dez-* se referă la haine concepute fără căptușeală de blană, *neîmblănite* = *dezblănite*, spre deosebire de cele prevăzute cu accesoriul în cauză = *îmblănite*. Cealaltă interpretare valorică a prefixului, respectiv *haine deteriorate* prin *deteriorarea căptușelii din blană*, trebuie respinsă, de vreme ce autorul, Gligore M. Jipescu, militează pentru dezvoltarea producției românești de mărfuri, valorificabile în țară și în afara acesteia, compatibile cu destinația de bază: comerțul interior și exterior și nu cu târgurile de vechituri.

3.2. De foarte multe ori, prin informațiile conținute, chiar de ordinul unui detaliu, contextul pune în evidență semantismul derivatului, negativ sau opozitiv etimologic: *Fiind om sărac* [avea] *locul casei sale dezgrădit* (N. Iorga, v. DLR s.v.). Se înțelege că starea de paupertate a proprietarului nu i-a permis acestuia nicicând împrumutarea locului de casă. Este motivul pentru care *dezgrădit* aici semnifică, fără dubii, „neîngrădit (de la bun început, din totdeauna)”. Tot prin detalii se clarifică și înțelesul de bază conferit de *dez-*: *Grădinile de lux sunt dezgrădite, arborii stricați în cea mai mare parte, iar zidurile crăpate* (Eminescu, *Opere*, XII, 77). Sintagma *grădinile de lux* impune delimitarea obligatorie a terenurilor prin garduri proprii, iar celelalte, *arborii stricați, zidurile crăpate*, exprimă condiția de deteriorare generalizată a ansamblului². În virtutea acestei condiții, decodăm *dezgrădite* „fără gard momentan”, prin distrugerea celui cu care fuseseră dotate pentru început grădinile, ca, de altfel, și anumite gospodării: *Azi stau gunoaiele morman în băătura pustie și dezgrădită* (Săm., I, 81). Pe baza amănuntelor semnificative, *gunoaiele morman, băătura pustie*, ca și opoziția subînțeleasă, *azi/ieri*, putem admite decăderea unei gospodării care, odinioară

² Valoarea de bază a prefixului *dez-* nu ar fi necesitat discuția, pe care am declanșat-o pentru sublinierea exemplului anterior.

fusese *îngrădită*. Într-o situație similară și textul de mai jos: *Văzând dumnealui velclucer starea mânăstirii, cum se află acum, și rămâind tot așa dezvelită și stricată, va veni de se va prăpădi de tot (Acte judiciare din Țara Românească, 1775–1781, de Gheorghe Cronț, Alexandru Constantinescu, Anuța Popescu, Theodora Rădulescu, Constantin Tegăneanu, Ed. Acad. 1973, 53/89). Stricată confirmă semantismul adjectivului asociat (*dezvelită*), explicabil prin acțiunea timpului, a istoriei ..., fapt ce exclude stadiul *neînvelită* prin nefinisarea construcției. Alteori, detaliul constituie argumentul de bază în favoarea semantismului primordial: *Aceasta îmi aduce aminte pe unul ce-și făcuse o scară de funii și, când se ducea la amanta sa, o puneă spre a scalada poarta, când curtea era de toate părțile dezgrădită, ca să poată zice că a străbătut prin aventuri și pericole (Heliade, Opere, II, 81). Precizarea referitoare la *poartă* orientează cititorul către sensul propriu al derivatului, întrucât obiectivul în cauză se justifică pentru spații împrejmuite, închise cu gard. Opoziția ultimelor exemple constă în raportul *îngrădit* (fost)/*dezgrădit* (actual), specific pentru regimul prefixului.**

3.3. Uneori pentru a dezambiguiza semantismul derivatului este suficient să identificăm scopul comunicării, urmărit în context: *Partea ascuțită a vârșei are nuielușele dezgrădite, dar legate strâns cu o ață (Șez., IV, 115). Deoarece este vorba de prezentarea unui obiect nou-elaborat, în stare funcțională, iese din discuție ipoteza degradării, fie și parțiale. În plus, pentru clarificare deplină, adâncim descrierea. Unealta de pescuit, respectiv, vârșă, constând dintr-un coș lunguiet, împletit din nuiiele (sau din sârmă), cu gura largă, se închide în partea opusă prin nuiielele împletiturii strâns legate cu ață (v. DLR s.v.). Este vorba, așadar, de o tehnică de lucru și nu de compromiterea obiectului; în consecință, *dezgrădite* = *fără împletitură, neîngrădite*. Încă un exemplu pentru același tip de situație: *Am înțeles atunci că un loc dezgrădit e mai vast decât o țară închisă (Arghezi, Scrieri, VI, 88). Calificativul pentru *loc* corespunde unui spațiu lipsit complet de împrejmuire, cu acces generalizat, adică *neîngrădit*, semantismul negativ al derivatului cu *dez-* în acest caz. Mai greu de precizat este identitatea stadiului „degradat integral până la dispariția gardului” sau „neîngrădit dintotdeauna” și de fapt, pentru comunicare, nici nu interesează decât semantismul comun acestora „fără gard”, rezultat al fiecărei ipoteze în parte sau al amândurora.**

3.4. În cazul unor elemente specifice tradițiilor populare privind anumite ritualuri, se impune cunoașterea contextuală a acestora pentru decodarea valorii negative a derivatului cu *dez-*, ca în următorul fragment cules din Banat: *Zisă june către fată / „– Aidați fată să fugim, / C-amândoi ne potrivim, / Și la ochi și la sprâncene / Ca doi golumbei la penel!” / Zisă fata către june / „– Lesne-i ție a fugire, / Că ești om cu pălărie, / Nime-n lume nu te știe / Da io-s fată dezvelită / Toți mă știe că-s fugită!” (Alexici, Lit. pop., II, 76). Calificativul *dezvelită* din autoprezentarea fetei trebuie pus în legătură cu un obicei din ritualul nunții. Acesta corespunde momentului în care mireasa este despodobită de *vălul* purtat în ziua respectivă, acțiune exprimată prin verbul specializat *dezvăli* > *dezveli*, pentru a fi*

îmbrobodită [= învelită, acoperită], conform portului specific femeilor măritate. Prin raportarea particularității dobândite prin căsătorie, *învelită*, la *dezvelită* „fără broboadă, basma, neînvelită”, se conturează noul înțeles negativ. Etapele ar fi următoarele: I. *înveli* „a pune vâl miresei”, *a dezveli* „a îndepărta vâlul” și, succesiv, II „a înveli cu basma fosta mireasă ori *a nu înveli*, prin ocultarea rânduiei de căsătorie”. Neconsumarea acestei acțiuni privează tânăra de atributul *învelită*, pe care l-a ratat, rămânând *dezvelită* (= neînvelită). De aceea, aventura propusă, de încălcare a regulilor de căsătorie ale comunității este refuzată de către fată. Prezența ei fără basma, ca detaliu emblematic, alături de un bărbat tânăr, atestă statutul ambiguu pe care și l-ar asuma: nici în rândul fetelor, nici în cel al femeilor. Prezentându-se *dezvelită* „cu capul gol, neînvelită”, ar trebui să înfrunte societatea necruțătoare în astfel de circumstanțe: *Asemenea fete [greșite] sunt măritate sau învâlitate de biraie* (Marian, *Nunta*, 772).

3.5. Exemplele extrase din surse populare mai vechi sunt completate cu atestări recente. În NALR – Olt., II, h. 191, chest. 655 [„Cum îi zici la ridicătura de pământ care se face de-a lungul pereților casei, adăpostită de streășină, și care nu este îngrădită?”], pentru răspunsul așteptat *prispă*, în pct. 985 s-a răspuns *prispă dezgrădită*, probabil, pentru a preîntâmpina echivocul. Înțelesul corespunzător „neîngrădită” este confirmat de explicația oferită de un informator din punctul învecinat 981: *prispă, dar e neînchisă*. Orice comentariu considerăm a fi de prisos. Același semantism a fost înregistrat și în cercetările recent efectuate în Bulgaria: *Noi pe românește morminți* [zicem cimitirului], *da bulgarii-i zic grobiște*. *Acușa acolo sunt îngrădite* [mormintele]. *Erea dezgrădite, eră asta, da acușa le-a-ngrădit ... E asta bun, ama să nu te duci acolo* (TD – Bulg., 269). Cele două atestări din cuprinsul aceleiași arii, graiurile românești din Bulgaria fiind considerate prelungiri exterioare ale ramificațiilor teritoriale interne (*ibid.*, CLXIV), reprezintă fie manifestări independente ale aceluiași fenomen, fie expresia aceleiași tendințe în expansiune.

4. Conturarea sensului identificat, în cazul unora dintre derivatele cu *dez-*, a avut loc, probabil, demult, în limba veche, de vreme ce acesta se întâlnește în *Pravila lui Vasile Lupu* (1634–1653): *Dă nu se va nevoi [stăpânul] să lucreadze toate lucrurile la vremea lor ... [via] de o va lăsa dezgrădită, acesta să-și piardză munca și să nu ia nemică din roada viei*. Probabil, nu întâmplător, CADE glosează *dezgrădit*, cu două subsensuri, în următoarea ordine a definiției „fără gard; cu gardul stricat”, reflectând semantismul integral al derivatului. De altfel și DLR procedează similar specificând [despre locuri, construcții etc. îngrădite] „care este lăsat fără îngrăditură [= *neîngrădit*, I.M.], căruia i s-a scos sau i s-a stricat împrejmuirea [= *dezgrădit*, I.M.]”. Acolo unde demarcarea prin îngrădire este facultativă, semantismul negativ primar se decodează fără dificultăți. Este cazul *viei* din exemplul citat, menționată în condiția *dezgrădită = neîngrădită*, ca stare naturală. În caz contrar, când este vorba de clădiri care necesită împrejmuire și care, de regulă, dispun de aceasta, calificativul acordat exprimă stadiul de

degradare survenit, impunând refacerea lucrării: *De vor fi bisericici dezgrădite* [= cu gardul deteriorat] și *dezvelite* [= cu acoperișul degradat], *să dea învățătură și poruncă preoșilor să le învâlească* (N. Iorga, v. DLR s.v. *dezgrădit*). Este greu să acceptăm că bisericile nu au fost prevăzute cu garduri și, mai ales, că nu au fost acoperite corespunzător, la finisarea construcției.

5. Dezvoltarea unei noi valori preponderent negative, ca atribut, prin reflectarea unei acțiuni neefectuate, constituie un fapt de inovație. Aceasta a fost posibilă, mai întâi datorită valorilor apropiate exprimate de cele două prefixe, valori situate în timpi diferiți: *neîngrădit* „fără gard”, ca stare anterioară acțiunii de *a îngrădi*; *dezgrădit* „fără gard” ca stare posterioară aceleiași acțiunii; apoi, datorită faptului că adjectivele participiale, corespunzătoare unor acțiuni defazate, exprimă, în fond, același rezultat, absența bazei derivative nominale (*blană*) sau verbale (*lipi*). Negat, în primul caz (*neîngrădit*), anulat în cel de al doilea (*dezgrădit*), semantismul derivatelor cu *dez-* cunoaște o modificare explicabilă prin disponibilitatea semantică a unora dintre ele de a acoperi două realități. Este cazul termenului *dezgrădit*, cu cele mai multe atestări, de altfel, dar și al altora: *dezblănit*, *dezlipit*, *dezvelit* etc. În mod normal, *dezgrădit* exprimă stadiul de deteriorare pentru *îngrădit*. Dar desăvârșirea acțiunii de anulare *îngrădit/dezgrădit* coincide cu rezultatul negativ *neîngrădit*, ca stare de fapt. De aici s-a ajuns la extensiunea semantică pentru *dezgrădit* în ordinea 1. „îngrădit parțial prin deteriorarea gardului” = 2. „neîngrădit (din capul locului)”. Mutația, respectiv, extensiunea de sens, a fost cu puțință, deoarece două realități distincte pentru început (terenuri, clădiri, cu gard și fără gard), ajung să se confunde, în cele din urmă, prin pierderea anexei respective, însușire exprimată printr-un singur termen, derivatul cu *dez-*. În plus, trebuie să observăm că unele formații derivative, prin sensul lor, au determinat suprapunerea valorică *des-/ne-*. Este și cazul adjectivului *dezvelită* [despre casă, căruță etc.]. Enunțul *casa este dezvelită* comunică, în principal, faptul că locuința nu dispune de acoperiș în regulă, situație explicabilă prin neterminarea construcției [= *neînvelită*] sau vechimea acesteia [= *dezvelită*]. Se poate presupune că starea de confuzie și echivalare [*neînvelită* = *dezvelită*] s-a produs în comunicarea orală, vorbitorii preferând derivatele cu *dez-* pentru un plus de expresivitate. Suprapunerea a avut loc în detrimentul formației similare negative, căreia derivatul cu *dez-* i-a absorbit valoarea, cum presupunem că s-a petrecut în următorul context: *Pe la unu dupe miezul nopții ni s-a dat la poștie o căruță dezvelită care ne-a dus ca gândul* (Ghica, C.E., I, 42). Determinantul din sintagma *căruță dezvelită* semnifică, în realitate, „căruță neînvelită”, care n-a fost dotată, din capul locului, cu un asemenea accesoriu. De aici, rapiditatea acesteia, în schimbul absenței totale a protecției în caz de ploaie. Ca și în cazul atributului *dezgrădită*, detaliile ocurente favorizează o decodare sau alta. În *Cumplita deznădejde a iernii timpurii ... peste coliba dezvălită a săracului* (Săm, I, 8) textul tolerează ambele interpretări: *neînvelită*, ca neexecutare a reparației sau ca neterminare a construcției inițiale. Valabilitatea ambelor posibilități, echivalente prin negație, a determinat conturarea acestei noi valori pentru particula *dez-*.

6. Îmbogățirea prin valoarea absorbită de la *ne-* este evidentă pentru derivatele cu *dez-*, mai ales în calitate de participii, mult mai rar ca verbe propriuzise. Un fapt este cert: la un moment dat, vorbitorii dobândesc conștiința echivalenței valorice dintre cele două particule, ca în atestările următoare: *Eu nu îți înfrâng voia ta / Ca să te desnorocesc, / Mai bine să mă lipsesc* (MAT. FOLK., 94). Verbul cu *des-* corespunde acțiunii privative de îndepărtare a norocului, de alungare definitivă a acestuia, persoana vizată rămânând pentru totdeauna cu *nenoroc*, în loc de *noroc*. Preferința contextuală pentru *des-*, aici, s-ar explica poate din cauza specializării semantice a verbului *nenoroci* „a distruge, a nimici”, tocmai ca o consecință a absenței norocului. De altfel și *nenorocit*, în consens, semnifică „vrednic de milă, jalnic”, cu aceeași motivație. În virtutea echivalenței *des-/ne-* interpretăm și derivatul *desmărginit*, după toate probabilitățile o creație de autor, pentru înțelesul „fără margini, fără limite, nemărginit”: *Dar om se face pruncul și vișul [= viciul] se trezește / Adoarme al său înger sau zboară îngrozit / De vasul cel de aur [= soția], bărbatul nu-ngrijește / De drosdii [= drojdii] și de fiere e plin, desmărginit* (Heliade, *Opere*, I, 116). Importanța derivatului citat constă în faptul că, atestă perceperea valorii negative a prefixului discutat, de către vorbitori. Între *nemărginit* și *desmărginit*, cu semantism apropiat, există o deosebire graduală: „fără, lipsit de margini”, în primul caz, dar cu precizarea „prin excluderea acestora pentru totdeauna”, în cel de al doilea. În plus, între *nemărginit* și *desmărginit*, mai există și o diferență de expresivitate, formația cu *dez-* excelând în forță sugestivă. Este și motivul pentru care a avut loc suprapunerea valorică dintre cele două afixe, prin asimilarea de către cel mai puternic sub acest aspect.

7. Extensiunea de sens prezentată se înscrie în procesul de expansiune al particulei *des-* la nivelul limbii române. Manifestat în planul formei, prin atragerea unor creații susceptibile de afiliere la linia derivativă cu *des-*: *descoji* „a coji” < *decoji* < expr. *a curăța de coajă*; *deschilini* „a separa, a despărți” < *de chilin* „separat”, bazele derivate contravenind semantic relației cu prefixul în cauză (Mărgărit, NCS, 260–271), în cazul discutat, tabloul de acțiune al afixului se extinde prin tentativa de suprapunere valorică a prefixului *ne-*. Fenomenul, activ în plan dialectal prin cuprinderea mai multor zone (Bucovina, Oaș, Maramureș, Banat, Muntenia), dar și în cel al limbii vorbite, tinde să impună noul semantism negativ al unor derivate cu *des-*, clar conturat, ca în următorul exemplu, de altfel, cel mai recent dintre cele reperate: *De te aflu bănuită, / Ia, cărarea-i dezgrădită! / De te aflu cu bănat, / Du-te napoi la bărbat!* (*Antol. Mar.* 292/346).

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- Alexici, L.P., II = Dr. G. Alexici, *Texte din literatura poporană română*, adunate de ... Tomul I. *Poesia tradițională*, Budapesta, Editura autorului, 1899. Tom. II (inedit), publicat cu un studiu introductiv, note și glosar de Ion Mușlea, București, 1966.
- Antol, Mar.* = *Antologie de folclor din județul Maramureș*, vol. I: *Poesia*, redactor responsabil Ion Chiș Ster, Baia Mare, [f.e.], 1980.

- Bud, P. P. = Tit Bud, *Poezii populare din Maramureș*, adunate de ..., București, 1908.
- CADE = I.-Aurel Candrea – Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat*. Partea I: *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi* de I.-Aurel Candrea. Partea II: *Dicționarul istoric și geografic ilustrat*, de Gh. Adamescu, București, Editura „Cartea Românească”, [1926–1931].
- Candrea, Oaș = I.-A. Candrea, *Graiul din Țara Oașului*. București, Atelierele Socec, 1907.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române* (DLR). Serie nouă, București, 1965 și urm.
- FCLR = *Formarea cuvintelor în limba română din secolele al XVI-lea – al XVIII-lea*, coordonator Magdalena Popescu-Marin. Colectivul de elaborare: Eugenia Conraș, Cristina Gherman, Finuța Asan, Rodica Ocheșeanu, Magdalena Popescu-Marin, 2007.
- Heliade, *Opere* = I. Heliade-Rădulescu, Tomul I–II, Ediție critică de D. Popovici, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă. I: 1939; II: 1943.
- Jipescu, *Opincaru* = Glișore M. Jipescu, *Opincaru, cum este și cum trebuie să fie săteanu*. Scriere în limba țaranului muntean, București, 1881.
- Marian, *Nunta* = S. Fl. Marian, *Nunta la Români*. Studiu istorico-etnografic comparativ, Ediția Academiei Române, București, Tipografia Carol Göbl, 1892.
- MAT. FOLK. = *Materialuri folcloristice*. Culese și publicate sub auspiciile Ministrului Cultelor și Învățământului Public, prin îngrijirea lui Gr. G. Tocilescu. Vol. I (*Poesia poporană*, Partea I–II), II. București, 1900.
- Mărgărit, *NCES* = Iulia Mărgărit, *Noi comentarii etimologice și semantice*, „Etymologica”, 28, 2010.
- NALR - Olt. = *Noul Atlas Lingvistic pe Regiuni. Olenia*. Vol. I–V, întocmit sub conducerea lui Boris Cazacu, de Teofil Teaha, Ion Ionică și Valeriu Rusu, București, 1967–1984.
- Niculită-Voronca, *Datini* = Elena Niculită-Voronca, *Datinile și credințele poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică*, ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, București, Editura „Saeculum I.O.”, 1998.
- SĂM. I ș. u. = „Sămănătorul”. Revistă literară săptămânală. București. Anul I (1901) ș. u.
- Șez. = „Șezătoarea”. Revistă pentru literatură și tradiții populare, Fălticeni. Anul I, 1892 ș. u.
- TD - Bulg. = Victorela Neagoe, Iulia Mărgărit, *Graiuri dacoromâne din nordul Bulgariei*. Studiu lingvistic. Texte dialectale. Glosar, 2006.

SUR LA SUPERPOSITION VALORIQUE DES QUELQUES PRÉFIXES **DES-**, **NE-**

(Résumé)

L'article discute une particularité inédite du préfixe *des-*: sa valeur négative identique à celle du dérivatif spécialisé: *ne-*. La nouvelle valeur commentée représente un fait commencé dans la langue ancienne, avec extension en diachronie et en synchronie. Elle a été repéré même aux minoritaires roumains en Bulgarie, dans les recherches récemment effectuées sur la rive droite du Danube.

Cuvinte-cheie: derivativ, extensiune de sens, inovație, semantism.

Mots-clés: dérivatif, extension de sens, innovation, sémantisme

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
București, Calea 13 Septembrie nr. 13*